

Institutiones Dialecticæ

Dieterich, Conrad

Giessæ Hessorum, 1611

Caput XXIII. Minora sunt argumenta impartia, quorum quantitas (in
comparatione) exceditur (minor & remissior est.)

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56580](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56580)

[Sumitur hîc majus secundum quid, & non
 nò. Spiritualia quidem Ecclesiæ primùm sunt
 missa, sed non secularia: quia Ecclesia non
 mundo.] Cic. pro

Deus Davidi condonavit adulterium & homicidium
 multò magis furtum furi communi condonandum
 [Pœnitenti Davidi remittit Deus majora: im-
 zenti ne minima remittuntur. Valeret ergò
 ri illatio, si cetera etiam se pariter haberent.]

CAPUT XXIII.

I. **M**INORA sunt argumenta
 ria, quorum quantitas (in
 paratione) exceditur (minor
 est.)

2. Argumentum ergò minor
 quando minus arguit majus.

3. Notæ minorum sunt I. **N**
 lum, sed ne: non hoc, sed illud: potius
 quam illud: cum, tum: vix: vel satius.

II. Comparatio Grammatica,
 do positivus ponitur juxta compa-
 vum: vel comparativus juxta super-
 tivum. III. Voces imminuentes
 ut, leviculus, levior, vilior. IV. Neg-
 parium & majorum, iis enim ne-
 minus intelligitur.

[Interdum verbis Minora indicantur, ut lob. 28.
 mas præponderat sapientia. Præferre salutem
 suis commodis, Cic. pro Pomp. Interdum nulla
 primò

d, & non
mum sunt
a non est
Cic. pro Marc.]

Exempla inventionis

Minus arguit. Tert. Compar. Majus arguitur.
Corpus ————— prastantia ————— Anima.
Lilium ————— dignitas ————— Homo.
Alieni ————— amor ————— Fratres.
Tyranni crudelēs ————— savitia ————— Maledicus.

Axiomaticè hæc enuntiantur ita: Anima est corpo-
re prastantior. Lilium multum cedit homini. Fratres sunt
chariores alienis. Maledicus est savior crudelissimis Tyrannis.

Similiter disputantur argumento tertio ducto a
Minori ad arguendum Majus. Animam Deus serva-
vit. Quia corpus servat. Homini Deus de victu & amictu
prospiciet. Quia lilia vestit, & volucres cæli alit. Fratres in
misericordia constituti, non sunt deserendi. Quia alieni deserendi
non sunt. Maledicus est omnium pessimus. Quia crudelissi-
mus Tyrannis savior.

Sic. Si terrena dixi vobis & non creditis, quomodo si cæle-
stia dixerō vobis, credetis, Johan. 3. 12. Posside sapientiam,
quia auro est melior: & acquire prudentiam, quia pretio-
sior argento, Proverb. 16. 16. Nunquid mulier oblivisci po-
test infantem suum, ut non misereatur filii uteri sui? & si illa
oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui, Esa. 49. 14. Vi-
lius argentum est auro, virtutibus aurum. Horat. Non sunt
paræ afflictiones presentis temporis gloria, quæ revelabitur
nobis, Rom. 8. Omnes Icti Romani cum S. Sulpitio non
sunt conferendi, Cic. Phil. 9. Nemo non modò Romæ,
sed ne ullo Italia angulo oppressus are alieno fuit, quem non
ad incredibile sceleris fœdus ascrivit, Cic. Catil. 2. Hæc vir-
tutum genera non solum in moribus nostris, sed vix jam in
libris reperiuntur, Idem. Nullius vestrum vel pilus ex ca-
pite cadet, Actor. 27. 34. Eam plagam potius accipiam,
quàm fato omnia fieri comprobem, Cic. de fat. Nonne fuit
fastius tristes Amaryllidis iras. Atque superba pati fastidia?
Optimum cum omnibus bonis utile est, tum præcipuè mihi,

Cicer. Philip. 3. Iro pauperior: Craso ditior: A
lior. Facinus est vincere civem Romanum: scelus
rare: parricidium necare: quid dicam in crucem tolli
cero Verr. 7. (Hic gradatio est Minorum,) Sc.
rum sunt hi CANONES.

I. Si minus non sit, nec majus erit. ut,
minus Testamentum non licet violare. E.
minus Dei Testamentum violandum erit.

II. Si id non inest quod minus est,
minus id inerit, quod majus est. ut, Fam.
non potest regere. Ergo multo minus Rem.
cam.

Quod valet in re minori, valet etiam
majori. ut, Non decet adversus parentes
macem esse. Ergo multo minus adversus De.

III. Si id inest, quod minus inesse videt
& illud inerit, quod magis inesse videtur.
Sabbatho licet servare bovem. Ergo multo
hominem. Pluris est testis oculatus unus
decem auriti, Plaur.

ELENCHUS

MINORUM committitur, cum non minor
quam minora sumuntur: ut, Si vicola possunt
Ergo multo magis asini. Si puer potest recitare Geo.
ticam. Ergo multo magis senex. Pueri & publicani
sunt Deo. Ergo multo magis Pharisei & Cardinales.

[Elenchus Minorum est, Quia hic partim
ordo immutatur, partim collatio e diverso
rum genere sumitur.]

[Observa obiter Imparia aliter ab Aristotelicis
Ram. proponi & tractari. Aristotelici in impari
majorem & minorem probabilitatem respiciunt, ex
Majus vel minus eliciunt. Majus igitur ipsis illud
Quod majorem suæ probabilitas rationem

Gen, ut Philippus loquitur, quod magis inesse videtur, & ta-
 men non inest. II. Hujus notam in conclusione esse
 dicunt, Multo minus. III. A majori ad minus tantum
 duci argumenta Negativa asserunt. Minus ipsis est
 I. quod minus videtur esse probabile & credibile, mi-
 nus certum, creditu difficilius, seu ut Philipp. dicit, quod mi-
 nus inesse videtur, & tamen inest. II. Notam ejus esse di-
 cunt, Multo magis. III. A Minori ad majus tantum
 affirmativa duci argumenta ut, Questio sit, an sciat ho-
mo novissimum diem? Neg. à Majori, Filius hominis nescit
de die illo. Ergo multo minus homo alius. Sic; Pater vi Sena-
 tus Consulti Macedon. non tenetur solvere pecuniam mutuo
 datam filio sine mandato. Ergo multo minus eam quam alea
 perdidit. Vicissim: Questio sit, An Deus curet homines
& aliat? Affirm. à Minori. Deus curat & aliat boves, &
alites, & lilia campi. Ergo multo magis curat & aliat homines.
Passerculus non cadit absque voluntate Dei. Ergo multo ma-
 gis homo non cadet absque voluntate Dei. At Ramei in
 Imparibus non rei probabilitatem impari, sed rem ipsam
 ejusdemq; veritatem, majorem præstantiam & dignitatem
 considerant. Ideoq; ipsis I. Majus est, cujus major est di-
 gnitas, præstantia aut pondus. Minus verò, cujus est
 minor dignitas & præstantia. II. Notas istas pro di-
 versitate illationis promiscuè cum in Majoribus tum in
 Minoribus adhibent. III. A Majori ad minus affir-
mativa: & vicissim, à Minori ad majus negativa duci
argumenta volunt. Sit Questio: An Deus nobis velit da-
re alimenta. Aff. Deus dedit nobis animam. Ergo dabit
 alimenta. Similiter: Deus naturalibus ramis non peper-
it. Ergo multo minus insititius. Si patrem nominarunt
 Beelzebub. Ergo multo magis domesticos. Hic argumen-
 tum est à Majori affirm. Quia anima: naturales rami:
pater: præstantiora sunt quam corpus: rami insititii: dome-
stici: vicissim contra: Filios familias non licet sine consen-
su parentis aliquid alienare de bonis. Ergo multo minus lice-
 bit ab alienare scriptum per contractum matrimonii. Si ter-
 restria non creantur. Ergo multo minus cœlestia. Si saxa &
 bestia tanta atrocitate moriuntur. Ergo multo magis homi-
 nes.

nes. Hic argumentum est à Minori & quidem negativ. Quia minus est abalienare de bonis, quàm terrestria credere, quàm cœlestia: bestias moveri, quàm mines. Atque sic Rami sententia veritati magis videtur sentanea. Quamquam in usu conferendi perinde sit, Aristotelem, vel Ramum sequi mavelis, cum utriusque argumenti apud utrumque pro diverso respectu diversa commodatio.]

Sic fuerunt comparata in Quantitate; restant quæ sunt in Qualitate.

CAPUT XXIV.

1. Comparata in Qualitate sunt, Qualitatis ratione comparantur.

2. Qualitas est, quâ res comparatae dicuntur, hoc est, eodem modo affecta, vel non affecta ad eandem rem.

[Qualitas accipitur hic non physicè, pro energia tanquam instrumento naturaliter res Physica agunt. calefaciendi, facultas videndi in oculo, audiendi in auribus, &c. neque Prædicamentaliter, sed sicut in Philosophia naturalis, affectui & figura assignatur. Sed generaliter quavis affectione & facultate cujuscvis rei, ex quâ collata facta quavis res vel talis, vel non talis, similis vel dissimilis dici potest.]

3. Est quæ vel Similium vel Dissimilium.

4. SIMILIA sunt argumenta Comparata, quorum qualitas est eadem, vel dissimilis qualitatis affectio.)

Sic si justus cum palma sit conferendus in rebus